

Plymouth, Pa. 20 Liepos.

„Vienybės“ 26 num. mes nurodėme vaisių mūsų gincų, bet išveizi, kad mes be gincų, kaip be druskos, apsieiti negalime ir nenorėdami turime stoti kovon ir su lygiais ginklais, su kokiais priešas pūla ant mūsų, kovoti. „Garsas“ mus apkaltina už platinimą žinių pažeminančių tulus kunigus. Ne mes jūs pažeminame, bet jie pats savo pasielgimu. Jeigu „Garsas“ peikia progresistus, ne retai ant jų pažeminimo paleidžia ir melagingas žines, o tyli apie peiktinus atsitikus iš kunigų gyvenimo, ir tūmi pats parodo, kad jam nerupi teisybė, nori jis vien pažeminti kunigų priešus, sumažinti jų įtekumą ant žmonių, kunigų gi piktus darbus, pagal „Garso“ nuomonę, reikia užslėpti. Tūmi tarpū peiktini kunigų darbai sunkiaus pūla ant žmonių sprando, negu progresistų arba szliupinių, kadan gi, kaip pats „Garsas“ sako, paskutiniai neturi žmonių pritarimo. Kas gi peiks szlykszečius tulus kunigų darbus, jeigu ir ne kunigų laikraszečiai apie jūs tylės? „Garsas“ juk to nedarys, kadan gi jo uždūte yra tokius darbus užslėpti arba dar bjauriaus – iš peiktinių padaryti garbes vertus. „Garsas“ užmeta mums neteisingą išreiskimą pamokslu kunigo Krauceziuno. Tūmi tarpū mūsų išreiskimas buvo visai teisingas; žinių nū vertų išsitikėjimo žmonių gavome ir daugiau, visi raszejai patvirtina mūsų pirmutinį išreiskimą. Mes neturime pamato ant atszaukimo pirmiaus išreiksztų zodzių, nors kun. Krauceziunas mus gandina, kad Pensylvanija netaip toli nū jo yra. Jeigu „Vienybės“ patilpusioi korespondencijai buvo melagystė, tai kodėl „Garsas“ nepagarsina, kaip isztikrujų kuningas Kraucezi-

nas kalbėjo, nū ko jis draudė per savo pamokslą susirinkusius žmones? Kodėl ir pats kun. Kr. apie tai tyli ir nesirupina apie pataisymą savo garbės, bent per „Garsą“ ir grumzdžia sudu? Užgautiems, ypacziai neteisingai, yra „Vienybės“ visados atvira dūti vietą iszsiteisinimui ir parodymuis tiesos. Ar tikrai turi tylėti laikrasztis, matydamas kuningą netikusiai pamokslus šakant? Ne! Arba, kad kuningas ardo tarpe žmonių meilę – sutikimą, skirstydamas jūs į partijas, kad siunczia pragrau „ant velnio stimbirio“ iszko ir bobos jūkiasi. Ar tai bažnyczios yra dėl jų darymo ir asabiszkumų varinėjimo?

Dar grįžtame prie kun. Krauceziuno. Juk jisai ir dabar nenurimsta ir pradėjo kovą su gana atsargiu isz visų laikraszečių, Chicagos „Lietuva“ už tai, kad toji driso isikiszi i mokyklos reikalus ir nupeikti nemokanczias jo i lietuviszką mokyklą partrauktas lenkiszkas minyszkas. Szszaukė tamsunų mitingą, kuriame pariktavo protestą asabiszkai užgaunantį „Lietuvos“ redaktorių tiktai, o nieko isz jos užmetinėjimų neiszszaiszkiuno. Chicagos kuningas juk kariauja asabiszkais užsipūlimais ir tūmi verezia kitus laikraszečius kovoje griebtisi to paties ginklo. Užsipuldinėjant tuliems kuningams asabiszkai ant iszdrysusių jų peiktinus darbus tikru vardu pavadinoti, užpulti, nors ir norėtu, negal nū asabiszkumo atsiskyti. Jeigu mus savitarpinėje kovoje pasinaudojama isz neatsakanczių ginklų, tai ne vienos pusės czion kaltė, nū to toli neliūsi ir tuli kuningai ir galima sakyti, kad jų paczių daugiau yra kaltės, jūs, nesa, kome visus, už tikrus palaikytojus asabiszkos kovos galima laikyti. Juk tarp mūsų kunigų ne truksta tokių, kurie bažnyczią laiko vien už juagi,

už biznij ant rinkimo sau lo bio! Ar tą gali užginti „Garsas“? Mums rodosi, kad negali, bet apie tai ne kalbės, jam parankiaus netikusių kunigų kaltes nukreipti ant sprando „szliupinių“ ir kitų kunigų priešų. Visa mūsų nelaimė, kad mes turime daugiau putų europėjiszkos kuningijos negu galime pakelti. Kunigų laikraszečiams tylint, kas gi žmones persergės nū tokių gerų vyrų, jeigu apie tai tylės ir ne kunigų laikraszečiai? Nū netikusių krikszcioniszko mokslo mokintojų žmones persergėti reikia; ant to mes turime vien laikraszečius, kiti visi ginklai kunigų juk rankose.

„Garsas“ ragina mūsų laikraszečius kovoti vien už principus, kovoje pasinaudoti vien isz pertikrinanczių darodymų. Gerai, mes ant to sutinkame, bet tegul „Garsas“ pirma suvaldo tokius Kriauceziunus ir jiems panaszius, kurie ir nenorinczius stumia i asabiszką kovą. Kol tas nebus padaryta, kol tarp mus buvos per daug visokių netikusių putų, tol negal buti ir kalbos apie pasinaudojimą isz kitokių, nekaip dabar ginklų. Viskas, kas tarp mus atsitinka, nes atsitinka be priezasczių. Praszalinus dabartines mūsų asabiszkų kovojimų priezastis, tą syk ir kova persikeis i szvelnesnę. Noras vienos pusės czia nieko nenuveiks.

Jeigu mūsų kuningams nepatinka korespondencijos nupeikanczių jų darbus, tegul jie elgiasi taip, kad ant nupekimo neužsipelnytu; jeigu gi jie ant nupekimo net per tankiai užsipelno, neturi tiesos ir reikalauti, kad apie tai laikraszečiai tylėtu; jeigu apie tai tyli kunigų laikraszečiai. Tai dvilinkas darbas pripūla nepriegulmingiems laikraszečiams.

Ant galų atszaukiame melagystę, kad „visi“ kuningai

nepagelbejo „Tėv. M. Dr.“; Mes sakėme, kad: „recepto padavėjai nieku neprisidėjo prie tos draugystės (T. M. D.) platinimo apart stabdymo, kad visi monopolistų laikraszečiai, ypatingai užpraszyti, nepatalpino Dr. įstatų – mierio“, Tūmi visai nemislyjome užgauti tūdu kunigus, kuriūdu paauskavo draugysteį po porą dolerių, nes visi apie jų gerai žino. Bet kiti visi kuningai tūmi nūpelny neįgyja.

Du milijonu ant metu.

Kadangi žmonės perka, pabando ir vėl perka tai patikrina, kad jie yra užganėdinti. Žmonės suvlenytose Valetjose dabar perka CASCARETS CANDY CATHARTIC mažiausia du milijonu dėzuczių ant metu, be abejonės bus trys milijonai prieš naujus metus. Tai reiszkla, kad CASCARETS yra labai gera gydycla dėl czystyji mo žmogaus kraujo ir suregulavojimo vidurių Visose aptlekoše 10c., 25c. ir 50c. už dėzute, nes tai gvarantavojama.

Isz Lietuvos.

Suvalkų gub. Nubaudimai mūsų liuciferų (szviesos neszejų) jau pradėjo rodytis. Antanavyczius isz Sudargo gavo 3 mėn. kalėjimo ir vienų metų isztrėmimą isz Suvalkų gub. Prie to nevale jam pasiskirti vietos Kauno, Vilniaus ir Mogiliavo gubernijose. Jo pati gavo 1 mėn. kalėjimo ir lygų isztrėmimą. Jūdu iszsiszkyrė Czenstakavą, Petrakavo gub., Lenkijoi, kur pati savo mėnesį atkalėjusi Kalvarijos kalėjime jau iszvažiavo, o pats Antanavyczius turi dar mėn. kalėti, ir tada lygiai važiūs pas savo pacziute.

Isz Vilkaviszchio pavieto tapo isztremptas p. Czerakaviczius taip gi ant vienų metų sz Suvalkų gub. (Už ką?) Jo kalėjimas tapo priskaitytas prie isztrėmimo. Kalėjo nū aresztavojimo iki isztrėmimui be sudo.

Žmonės kalba, kad isztrėmus krokadilių Vonceską isz Senapilės i Siberiją trumpam laike pareisęs nubaudimas visų per jį apskųstų žmonių. Sziumi tarpū daugiau nubaudimų negirdėti.

Kalvarijos žandrių virszininkas, Protopovas, tapo per-

keltas net ant Kaukazo į Eli-savetpolį. Už ką jį taip toli nukėlė, nežine. Jis buvo kiek lėtesnis už Vonsecką.

Veiverių mokyklos prefektas, kun. Dubauckas, gavęs nu savo gospadinės laistos be laikant miszias, isz paliepimo vyskupo, atsisakė skurdzius nu tojo garbingo urėdo, maskolinimo lietuvių vaikų. Koks bus dabar prefektu, dar netyriau.

Isz Kitur.

Karė tarp Amerikos ir Ispanijos. Amerikonai apstoje miestą Santiago isz visų szalių parlamentariskai net per 10 dienų derėjosi su miesto apgineju gen. Toral, nurodydami jam, kad jo stengimasis ir pajiegos yra per menkos, kad galėtu priesz amerikonus atsilaikyti, ir nezudyti dovanai savo žmonių. Gen. Toral klausėsi gen-gub. Blanco ir savo valdzių Ispanijoi. Amerikos gen. Shafter isz treczio karto uzklaudamas Toralio, pridėjo: „Pasidavimas arba bombardavojimas“. Gen. Toralis atsakė, kad pasidūses, bet amerikoni turi apsiimti jį su visa jo kariauna nugabenti į Ispaniją, net su ginklais. Amerikonai ant to pristoję, be pareikalavo, kad ispanai palikdami savo apsikasmus, nieku budu neturi jų sunaikinti. Ispanai isz pylimų ir drutviečių suėjo į miestą ir apsikasmus padavė amerikonomams. Tai-gi pasidavė. Amerikonai dabar turi rupinti uz ispanų kariaunos maistą ir jų nuvežimą Ispanijon. Su mies-tu Santiago pasidavė visa kariauna esanti rytinėje dalyje prov. Santiago de Kuba, kas užima veik pusę provincijos, 5000. keturkampių angliszkų mylių. Ispaniszkų kareivių toje apygardoje yra į 25,000. Amerikonai dabar rengiasi sandyti laivus, kad kiti veikiausiai galėtu jų isziusti

Ispanijon. Po pasidavimo ispaniszkos kariaunos amerikonomams, amerikoni daleido grįžti į miestą visiem prasikraucziusiems su užgynimu savintis svetimus turtus. Isz pasidavimo ispaniszkos kariaunos džiaugiasi daugel tukstanczių žmonių, kurių skurdas per tai susitrumpino. Amerikonai parengė krautuvę Santiagoje, kur betureziams dūs maistą.

Amerikonai įgavę dabar sau gerą vietą ir saugią nu ispanų antpūlių, pasiryžo paimti salą Porto Rico. Ant tos salos keta nugabenti 25,000 kariaunos po virszininkyste genarolo Miles ir jo pagalbininko gen. Brooke. Jie tikisi, kad su sala Porto Rico greicziaus apsidirbs kaip Santiagoje, kadangi visa amerikoniszka laivynė galės gelbėti iszskelimumi, neturėdama paojans nu ispaniszkosios. Užėmus Porto Rico salą, ims paskui Havana, druziausia drutvietę Kuboje, jeigu tame laike neįvyks santauka.

Esant dideliems lytams dabar apie Santiagą, pradėjo siausti tarpe amerikoniszkos kariaunos geltonasis drugys, kuris dėlei drėgmės didei platinasi. Shafterio armijoi apsirgo į 200 kareivių, isz kurių 5 numirė. Drugys gali iszudyti daugiau amerikonų, negu patys ispanai.

Ant Pilipinų gen. Aguinaldas norėjo užimti Isla Grande, bet vokiszkas kariszkas laivas „Irene“ jam to nedaleidęs. Admirolas Dewey nusiuntė prie tos salos savo du laivu, kuriems ten nuplaukus, vokiszkasis pasitraukė ir amerikoni be jokio pasiprieszinimo paėmė 1300 ispaniszkų kareivių su ginklais ir virszininkais. Vokiszkasis laivas neleidęs maisztininkams užimti tos salos delto, kad maisztininkai užėmę gali daugel nekaltų nuzudyti, jis žmoniszkumo dėlei padavęs tai amerikonomams, gelbėdamas žmonių gyvasczius.

Isz San Francisco iszplaukė jau ir ketvirta ekspedicija į Pilipinus. Treczioji jau iszplaukusi nu Sandviszkų salų į Manilą. Amerikonai nori sutraukę daugiau kariaunos užimti visas salas po savo kontrole. Girdima, kad maisztininkai nelabai meiliai žiuri amerikonų ir nenor dūti jiems pirmybės. Užpūlimą ant Manilos Aguinaldas atidėjo tol, kol bus prie to prisirengusi amerikoniszka kariauna, ir tada sykiu užpulsę. Kiti maisztininkų vadai tam prieszinasi ir visai nenorį su amerikonais susidėti. Gen-gub. Augustin iszleidęs proklamaciją suteikenczią pilipinieciams visatiną laisvę ir kvieczias maisztininkus su jūmi susidėti ir muszti amerikonus laukan. Aguinaldas jam atsakęs, kad jis su savo proklamacija pervelai pasirodęs.

Ispanija matydama, kad jau amerikonų neapgalės, pradeda kalbėti apie santauką. Kūmi nori Ameriką užganėdinti, dar neapreiszkę. Prancuzija iszsiszkyrė tarpininkauti. Visoje Ispanijoi tapo kariszkas apgulimas apszauktas. Valdžia slėpė nu savo žmonių visus nukriczius, ką dasižinojė žmonės didei sujudo, ir netiki dabar valdzios jokiems garsinimams. Paveikslai, kėlė demonstracijas, kad admirolas Cervera laimingai isztruko isz amerikonų rankų, nors tajj amerikoni sugavo. Tokis valdzios pasielgimas davė gerą progą karlistams įtekme įgyti. Prancuzijos laikraszcziai pranesza, kad sziaurinėse provincijose karlistai isztikrujų rengiasi maiztus pakelti. Taipgi didei sujudio ispanijos gyventojus iszsiuntimas amerikoniszkos žvynės į Ispaniją. Anglijos laikraszcziai pranesza, kad gyventojai isz pajurių miestų jau kraustosi laukan, jie žiki savo valdzios tvirtinimams, kad ūstai yra gerai apsergėti ir Amerikos

laivynė negalėsenti į tūsius įplaukti.

Provincijoi Huelva kilę maisztai dūnos dėlei. Gyventojai nuėjo pas miesto vyriausybę reikalaudami pigesnės dūnos ir apie 4000 žmonių metėsi į privatisziskus namus ir plėszė kas ka galėjo. Vos kareiviams pasisekė įnirszusius nuramdyti, bet didei prisibijoma didesnių sumyszimų.

Prancuzija. Versaliuje buvo perkratinėjama antru kartu, garsaus prancuziszko rasztininko Zolės, prova, ir vėl Zola tapo kaltu iszrastas už įzeidimą savo rasztais prancuziszkos kariaunos virszininkų. Zola tapo nubautas su 5,000 frankų, 15 dienų kalėjimo ir kasztų už apgarsinimus nusprendimo deszimtyje laikraszczių. Užtarėją Zolės, redaktorių laikraszczio „L'Aurore“, Perrioux'a nubaudė su 500 frankų dar.

Grovą Esterhazy su jo paczia suaresztavojo už tokį ten perdirbimą telegramo siusto kariaunos virszininkui Picquartui, kurį lygiai suaresztavojo ir gyvenimą iszkratė. Laikraszcziai pranaszauja, kad jūdu gausę nu 2 iki 5 metų kalėti. Nors valdzia pirmiaus iszteisino Esterhazy o Zolą ir antru kartu nubaudė, tacziaus matoma, kad Zola tiesą turi ir toji pamažu aiszkinasi.

Azija. Maisztininkai visur pergali valdzios pajiegas. Prie miesto Wu-Tchin maisztininkai privarę valdzios pajiegas prie upės ir į 3000 iszmuszę. Gyventojai neapkenčia savo valdzios ir urėdininkų ir dideliais skaitliais prisideda prie maisztininkų. Maisztininkų pajiegos yra labai didelės ir artinasi prie Kantono. Gyventojai bėga isz miestų į laukus. Jei Europos galybės negelbės valdziai nuramdyti maisztininkus, pati Kinų valdzia jų neapgalės. Maisztinin-

kai garsina, kad Kantono provincijos gyventojai visi yra linke į jų pusę.

Provincijai Shangai vėl kilusi neapkanta prieš europėjiszkus misijonarius. Gyventojai Yuen-Tschung ir apie linkės susigavo vieną prancuziszką kuningą ir reikalauja už jo paleidimą 10,000 taelių. Prie sumyszimo tapo daugelis užmusztų ir savascių isznai-kintų. Europos pasiuntiniai Tschung-King nežino kaip galētu tam užbėgti. Dar gaus europiečiai misijonieriai gabentis savo apsargai po kelis szimtus kareivių.

Kiekvienas taip sako:

CASCARETS CANDY CATHARTIC yra ta-
stebuklingiausios gydymo eslo amžiaus lazdri-
mūse, turi gardų smoką, gydo lagadnei ir tikrai
inketus, kopenis, pilvą ir czystyja visą sletemą,
prasazalina persazlimą, gydo galvos skaudėjimą,
dragų ir užklotėjimą vidurių.
Pirk dėžintą C. C. C. szlaiden, 10, 25, 50 cen-
ty. Randasi visose aptiekose ir lazgydymą gva-
rantėja.

Dalis darbu

— *Mahanoy City, Pa.* Anglių kasyklose czionai dirba po 3 dienas ant sanvaitės po tris bertainius dienos. Gatvių jau treczią dalį plytomis iszgrendė, dirba ir keletas lietuvių, nes kiti nenori svilti ant saulės ir dėl to neina dirbti, sako mainose esą geriaus dirbti, nėra taip karszta.

— *Montreal.* (Kanadoi) darbdaviai apreiszke savo darbininkams, marszkių siuvėjams, kad visiems nutrauks po 10% nū algos, nes jie negali iszlakyti konkurencijos su svetimais. Visose marszkių siuvinyziose, buvo apie 8000 darbininkų, tarp kurių tikt 10% vyrų yra sziaip visos moters.

— *Kansas City, Mo.* 1000 darbininkų sustraikavo alaus leidinyziose dėlei to, kad leidingyzių savininkai priiminėjo darbininkus neprigulinczius prie unijos.

— *Saginaw, Mich.* Aplink szita miesta, ypatingai vakari-

nėje dalyje valstijos Michigan, atrado didelius plotus anglių. Atsidarius kasykloms bus daugeliui darbininkų darbo.

— *Laurel, O.* Vietiniai anglių baronai nutarė įvesti į kasyklas elektriszką anglių ardyimą, bei karų varymą. Darbininkų liks daugelis bedarbo.

— *Birmingham, Ala.* Kalnakasiai visoje valstijoje susitarė reikalauti pakėlimo algos ant 10%. Jei kasyklų savininkai ant to nepristotu, tai visi sustraikūsė.

— *Sharon, Pa.* Dėlei strai-kūjanczių kalnakasių Mercer Co. tapo surinkti isz visų kam-pų deputies dėlei nuraminimo straiquierių panasziai, kaip Lattimere. 5000 darbininkų czionai straičkija.

— *Dimbor, Pa.* Semet-Solvay Co. visi darbininkai pametė darbą kokso dirbtuvėse reikalaudami pakėlimo algos ant 25ct., darbdaviai nenori pristoti ant tokio darbininkų reikalavimo.

— *Springfield, Ill.* Czionai sustojo darbai daugelyje vietų visoje apielinkėje. Niekas tegul nekeliauja tenai jieszkoti darbo.

— *Taylorville, Ill.* Czionai darbai eina pusėtinai gerai kasyklose ir tikėtina kad jie eis per visą vasarą.

— *Sharpsville, Pa.* Savininkai geležies liejinyzių ne pristoto ant unijos reikalavimo pakelti algas, už ką visi darbininkai sustraikavo. Darbininkai tikisi iszlaimėti, nes savininkai turi daugelį apsteliavimų, o su szitais nesusitakant, negali atlikti jų. Jie tą daro tiktai dėl bauginimo darbininkų.

— *Springfield, Ohio.* Maszinistai vietinės dirbtuvės

vadinamos Foos sustraikavo, nes darbdaviai norėjo, kad jie dirbtu ne nū dienos bet nū skaitliaus, tai gi kiek padarys, tiek gaus užmokėti.

— *New York.* Vietiniai maszinistai sutvėrė Brooklyn'e uniją mieryje užlaikymo didesnės ir vienodos algos savo amate.

— *Baltimore, Md.* Darbininkų unijos privertė vietinę valdžią parengti dovanai dėl darbininkų vasarinius koncertus. Priegtam darbininkų unijos pareikalavo nū miesto valdžios, kad toji uždabotu, idant visūse naujai statomūse namūse būtų įtaisytos maudyklės, kad tokiūse namūse gyvenanti darbininkai lygiai galētu maudytis kaip ir turcziai.

— *Chicago, Ill.* Darbininkų unija, kuri deda gatvėse paipas ir iszveda kanalus, paskyrė isz savo kasos \$1000 paszalpai straičkijanczių alaus virėjų Kansas City.

Valstijai Maine visos darbininkiszkos unijos susitarę nori priversti valdžią, idant toji visokius vieszus darbus atliktu pati o nepavestu jų kontraktieriams, kurie nutraukia darbininkams algas o nū valdžios vėl ima dvilinkai kiek tas darbas vertas.

Hazleton'o apielinkės kalnakasiai atsiszaukė į kongresą reikalaudami paszalpos, nes isz priezasties bedarbės ipūlė į visatiną badą. Jei kongresas ir suteiks kokią paszalpą, tai paves jos isz dalinimą vis gi kapitalistams, kurie gali taip iszdalyti, kad menkai kas teks ateiviams, nes jie tų ne szelps, kaip apsinkintojų szalies.

Anglijai, provincijai Wales, pietinėje jos dalyje, kalnakasių straiakas tęsesi vis tolyn. Isz viso straičkija apie 120,000 kalnakasių. Kalnakasiai reikalavę padidinimo algos ant 10%. Kasyklų savininkai pri-

stoto tiktai ant 3%. Kalnakasiai kitos apielinkės kasyklų iszkovojo, ko reikalavo ir apart to pareikalavo 10% daugiau dėlei paszalpos straiquierių. Kasyklų savininkai, kurie pristoto ant darbininkų reikalavimo, turi galybes apsteliavimų ir pelno, o jų darbininkai turi darbo. Valdžia nieko nesirupina apie sutaikymą darbininkų su kasyklų savininkais. Ji ant reikalavimo kapitalistų pasiuntė dar kariauną į tulas vietas prieš straiquierius.

Tikras daigtas del taves.

Užtikrinimas, kur nieko nepražudysi. Galvos skaudėjimas, liežuvis, niežai ir tukstanczių kitokių ligų, kaip tai užsilakimas vidurių, sužadimas kopenų gali būti lazgydytoms, tiktai CASCARETS CANDY CATHARTIC. Tai vis atnaujina. Parsidida kozaol aptiekoi; jei nepagydysi, plius gražinama. C. C. C. pabandyk dėzuta szlaiden, nes yra teisingai, 10c., 25c. ir 50c. Pabandydas dėl žinios dovanai.

Isz Amerikos.

B a i s i e k s p l i o z i j a .
Parako dirbtuvėje „Lafin & Rand Powder Co. Dover, N. J. vėl atsitiko baisi eksplozija, kuri jau pavasaryje buvo ekspliodavojusi, kur 6 gyvascziai nužuvo. Dabartinė eksplozija nužudė 9 gyvasczius o apie 20 lengviaus sunkiaus sužeidė. Toje dirbtuvėje dirbo beduminių paraką ir pritaisė ekspliodūjanczią medvilnę. Priezastis eksplozijos buvo neatsargumas prie auszinimo lengvai ekspliodūjanczių daiktų.

Panaszi eksplozija tikosi ir Buffalo krakmolo dirbtuvėje „Niagara Starch Works“, kur ekspliodavojo vienas katilas ir užmuszė 7 žmones. Užmusztų bus dar daugiau, nes griuvėsiūse bus jų dar gana. Sužeistų taip gi yra nemenkai. Ap-linkinių gyvenimų iszbyrėjo visi langai o lėkdami visokie gelezgaliai sužeidė žmones gana attokiai esanczius.

S u m a ž e j i m a s a t e i v y s t e s .

Ateivystės užveizdas padavė statistiką kiek atvyko ateivių į Ameriką nū 1-mos Liepos

1897 iki to paties laiko 1898 metų. Mažiaus atvyko į 1,808, tai-gi nū 1-mos Liepos 1896 iki 1-mos Liepos 1897 atvyko 180,556, o nū 1-mos Liepos 1897 iki 1-mos Liepos 1898 m. 178,748 ateiviai. Iš szito skaitliaus ateivių atsiskiria 32,071 kaipo grįžtantis atgal į Ameriką, o tikrų ateivių buvo 146,677. Kajutose pirmos ir antro kliasos atvyko 43,893 ypatos.

Tarp atvykusių pagal tautų skirtumą išpūla taip: Iš Vokietijos atvyko 12,990, Czekijos ir Moravijos 1,596, Galicijos ir Bukovinos 10,744, Vengrijos 13,522, iš kitų Austrijos szalių 6,127, Belgijos 635, Danijos 1,571, Prancuzijos 1,835, Graikijos 2,307, Italijos 56, 641, Nyderlandijos 640, Norvegijos 3,720, Portugalijos 1, 306, Rumunijos 774, Maskolijos (čia reikia priimti ir lietuvius iš Kauno, Vilniaus ir Gardino gub.) 18,111, Finijos 1,737, Lenkijos (čia reik priimti ir lietuvius bent Suvalkų gub.) 3,783, Ispanijos 270, Žuvedijos 10,071, Szveicarijos 1,157, Europėjiskos Turkijos 143, Anglijos 4,782, Airijos 17,574, Skotijos 1,129 ir Valijos 1,066. Iš Kubos atvyko 33 ateiviai.

Sugražino atgal iš tujų tiek: 1-idiotą, 12 bepročių, 1,831 beturtį (tarp tujų 1020 italų), 229 su užsikrecziamomis ligomis, 3 prasikaltėlius, 375 kontraktūtus darbininkus ir 144 neturinezius czionai jokių prietelių, kurie butu jūs užstoję. Viso sugražino 2,595 priesz 1,508 1897 m.

Tarp ateivių buvo 746 ypatos pabaigusios 14 metus ir nemokanczius raszyti, ir 36,051, kurie nemokėjo nei raszyti nei skaityti. Tarp paskutiniujų buvo 28,360 italų.

Tieje visi ateiviai atsineszė į Ameriką pinigų \$2,742,146.

Iš bado numirė.

Netoli Reading'o, ant farmos Jos. Wamsher, Union kaime-

lyje, pas szulinį atrado nuba-dėjusi Joną Richards, kuris nepersenei buvo iš ligonbu-czio paleistas. Jo kiszeniuje atrado laiszkę su užraszu to-kiu: „Asz mirsztu iš bado, nes ubagauti gėdziūsi o vogti nenoriu, darbo taip-gi negau-nu“. Wilkes-Barre lygiai vie-nas žmogus, ir bene dar lietu-vis, numirė iš bado. Jį rado pusgyvį kur ten begulintį be žado. Ligonbutyje į antrą die-ną pasimirė.

100 metų senutė apskundė.

New York'e gyvenanti, 100 metų turinti, Margarieta Light-foot, nygerka, tapo apskūsta sudan nū kaiminkos už lieziu-viavimą. Senės gentys papa-sakojo sudziai, kad dėlei se-natvės yra jos protas sumiszes ir nežino ką daranti. Sudzia paleido senutę nei neklausinė-jes uždedadamas skundėjai kasztus apskundimo.

Į Ameriką atkako be pinigų.

Į New York'ą su garlaiviu „Massachusetts“ iš Londono atplaukė 5 žydai iš Maskolijos ir nei vienas neturėjo lai-vakortės. Jie Londone su pa-gelba jurininkų bus įsivogę į garlaivį, nes tikt po 3 dienų kelionės jie išzlindo iš savo pakavonės.

Baisi ugnis.

Racine, Wis. užsidegė pa-brikas „Racine Malleable & Wrouth Iron Co“ nū trijų augsztų, kur ant virszutinio buvojo per 100 darbininkų. Ugnis užgimė antrame augsz-te, kur esantieje darbininkai neszaukė ugnagesių, bet patis tikėjosi užgesinti. Su sykiu pradėjo labiaus degti ir per skyles ir laiptus liepsnos ver-zėsi į virszutinę dalį. Darbi-ninkai metėsi prie gelbėjimosi. Daugelis tapo liepsnų pagau-tais, kiti szoko per langus že-myn užsimuszdami arba bai-siai susizeisdami. Apie 11 darbininkų likosi liepsnose o

per 20-yra baisiai apdegusių su paojumi myrio. Ugnage-sių darbas buvo be naudos. Pasidariusioji iszkada isznesza į \$100,000. 200 darbininkų neteko darbo.

25 vaikų tėvas.

Reading'e numirė Charles Dauth 84 metų senas. Turėda-mas 16 metų atvyko iš Vo-kietijos ir pirmutinis jis įstei-gė statymo namų draugystę Reading'e. Jisai buvo tris kar-tus apsivedęs ir sulaukė net 25 vaikus.

Jaunesnės paczios užsigėdė.

Praėjusį utarninką Chicago-je turėjo buti szliubas Patriko Murphy su mergina Nellie Molloy, bažnyczioje szv. Tamo. Vėdziai davė gražiai iszrėdyti bažnyczią su kvietkomis ir va-karę turėjo atsilikti szliubas. Pusę valandos pirm szliubo, kad vėdziai nebuvo dar atva-ziavę, atėjo jauna moteriszke pas kuningą su trijų metų vai-ku. Moteriszke apsakė viską kuningui ir parodė szliubo rasztą, ką tasai iszklausęs, lie-pė jei pasitraukti į tamsą ir laukti kol vėdziai atvažiūs. Po trumpos valandos atvažia-vo vėdziai ir radę uždarytą baž-nyczią ėjo į kleboniją kur vai-kas iszgirdęs savo tėvą kalbantį ateinant, suszuko: „Alo papa!“ ir pribėgęs apsikabino tėvą. Murphy teisinosi, kad yra at-siskyres nū pirmosios paczios, bet szliubo negavo.

Amerika nera angliszka.

Airys, M. Davitt, suskaitė ir apgarsino per laikrasztį „London Times“ tautas atėju-sias į Ameriką ir nurodė, kad Amerikoje (Suvienuytose Vals-tijose) gyveną žmonės yra su-sidejė iš visokių tautų, ir taip:

valieczyų	13,000,000
Prancuzų ir kana-	
dieczyų	5,000,000
Lenkų, czekų, rusinų	
ir kitų slovėnų	7,000,000
Skandynų	3,000,000
Italų	2,000,000
Ispanų ir portugalų	3,000,000
Jūdųjų ir mulatų	7,000,000

Labu yra 70,000,000

Airys O'Brien atvyko išz Airijos 1840 mete. Jo sunus Terry gimė czionai 1842 mete, o sunus Terri'o, Mortimer, gi-mė 1865 ir apsivedė 1886, ir isz tos poros jau yra keturi vaikai, Augustas, Herbertas, Columbas ir Pilypas. Tieje vaikai, kaip ir jų tėvas Morti-mer, nėra jau airiais, bet skai-tosi prie skaitliaus 36,358,000 gimusių amerikonų.

1840 metų Suv. Valstijose buvo keli szimtai tukstanczių airių. 1850 m. gimusių Ame-rikoje airių buvo į 961,000 ir galima daleisti, kad tame skaitliuje yra menkiausiai 250,000 gimusių vaikų tarpe 1840-1850, kurie 1875 visi apsive-dė. Iš szitos generacijos jau iki 1890 m. užgimė vaikų men-kiausiai į 500,000, prigulin-czių prie anų 36,350,000 gi-musių (isz airių) amerikonų. 1850 m. buvo Amerikoje arti 600,000 vkieczyų, kurie dabar jau treczija gineracija yra padidinę skaitlių gimusių amerikonų ant kelių szimtų tukstanczių.

Tas pats yra ir su slovėniz-komis tautomis.

1890 mete amerikonų, paci-nanczių nū ne anglikų buvo į 4,000,000

Treczia arba ket-virta eilė ateivių isz visokių szalių apart Anglijos 9,000,000 Ainių prancuziszku ir ispaniszku kolio-nistų 4,000,000

Ne angliszku ame-rikonų labu 17,000,000

Pagal tai iszpūla: Angliszkos ir sko-

tiskos kilmės 19,350,000
Neangliskos gi 35,740,000

Labu 55,090,000

Dabartiniame laike yra labai mažai ateivių iš Anglijos, o iš kitų šalių gi didinasi ateivystė. Delto priaugimas anglo-amerikoniską yra silpnas, o kitų tautų priaugimas gana didelis, per ką anglo-amerikonus vis labiau nustelbia.

Kalbėti apie žmoniją. Suvalstijų kaip rasą anglo-saksonišką, yra tvirtinimas to, ko visai nėra. Amerikonizka tauta yra visai atskiri, susidėjusi iš visokių tautų, nors nū anglių priėmė kalbą, ir po kokio 75 metų neliks anglių nei pėdsako. Amerikonizka tauta už 100 metų susidės iš miszinio airiško, vokiško, lenkiskio, čekiskio, žuvėdiškio, prancuziskio, italiskio ir dailies lietuvisko.

Jeigu jautiesi nesveiku, imk vieną CASCA RETS, o išgydyta tavę už 10 ir 20c.

Isz lietuvisku dirvu Amerikoje

Wilkeson, Wash. Iszvažiuodamas isz Scrantono į tolymą vakarinę valstiją, Washington, prizadėjau per „Vienybę“ pranesyti savo draugams visą kecionę ir apie sąnlygas šiame kraszte.

Iszvažiauvus isz Scrantū ir pasiekus Kanadą, patyriau negirdėtą brangumą. Nežinau rods ar visur taip brangu ar tiktai ant gelžkelio nū kecionių taip lupa. Dūnos bandelė nū dviejų kšnių kasztūja 10 ct., kavos pūdelis su pienu 35 ct. be pieno 25, tabako dusyk į pypkutį iskisztū 15 ct. ir taip viskas brangu, kad net baugu ką ir pirkti. Per Kanadą važiuojant dvi paras, apie gelžkelį isz abiejų pusių yra neužmatomos lygumos ir gyvetojų baltaskurių retai kur macziau, ypatingai vakarinėje dalyje, vis raudonskuriai (indijonai) apsigyvenę audimų budose. Jie nei sėja nei pjauna, minta

isz gyvūlių, kurių kiekvienas turi po šauną bandą, isz kurių minta. Isz gyvūlių ragų dirba jie puikius krukus drabužiams pakabinti ir pardūda baltaskuriam gana pigiai. Pennsilvanijai tokio negautai už \$5,00 kurį czion gauni už 50 ct. o už \$1,00 yra labai gražus jau. Antraises dvi paras važiauvau per tokias tarpkalnes (ūlinės) kad viršaus kalno negalima užmatyti o antroje pusėje vėl bedugnė, tai upė, ežeras. Kaip kur klioniuse matyti eglaičių isz sniego kyszanczių. Tarp tų kalnų yra ir lygumų. Gyvetojų nėra ant tų lygumų, yra tik gelžkelio prižiūrėtojai ir gyvena vagonūse, daugiausiai kiniečiai. Stotės surestos tik isz rundinų medžių ir tokioje viskas patelpa, net ir sztoras. Atvykus į Washingtono valstiją, Seattle ir Tocoma, pradėjo rastis ir miestukai, po kokius 200 medinių triobelių turinti. Kasyklos (mainos) ir miestu vadinasi. Wilkeson'as turi apie 50 namukų (szanczių). Tokiame namelyje yra tik vieną kambarį, ir tame stovi lova, stalas ir peczius; baugu ir pažiūrėti atvykus isz geresnės vietos. Bet žmonės gyvena pasiganėdindami isz savo skurdo ir jiems gerai. Jie turbūt nėra nieko geresnio matę. Czionai neprascziausiai uždirba. Mainierys gauna nū \$3 iki 5 dol., kompanieznai nū \$2 iki 1,50, ant lauko gauna nū \$1,70 iki 2,50.

Lietuvių yra czionai 6 vyrai ir szesztas apsivedęs, na ir ką sakysite, yra vienas lietuviskas salionas (karcziama). Matote sziek tiek uždirba ir viską prageria, vietoje pasitaisyti namą, maistą, drabužį ir susitaupoti dar kokį iszteklių.

Liepos 4 besidžiaugdami isz laisvės svetimtancziai, vieną užszovė o tris papjovė. Czionai yra gerai musztis, nes gyvena miszkūse, kur nėra jokių policmonų. Nedėdieniūse

atidaros karcziamos ir sztorai. Kitu kartu paraszysiu daugiau ir placziaus.

V. Rudzinskas.

Mahanoy City, Pa. Musų bažnyčioje buvo labai gražus giedojimai ir budavo net ilgu sulaukti szventdienio, kad galėtumei vėl iszgirsti tūs gražius balsus. Kas buvojo visiems taip mielu ir gražu, dabar to nebegirdėti. Dabar nuėjus į bažnyčią nieko negirdėti apart dudoriaus ir vargonų, ir tasai ilgėjimasis jau isznyko ir bažnycion jau netraukia. Musų giedoriai gražiai giedoja keturiais balsais, o kun. Milukas net szenadorieziams rodyjo pasimokinti nū Mahanojaus giesmininkų. Kas yra priezasczia to nustoji mo giedoti, asz nežinau, sakau tiek tik, kad negieda. Matot, kilo paskalos, kad giedoriai nepasielgė bažnyčioje kaip tai priguli. Kuningas per pamokslą jūs už tai pabares, ir sziejie daugiau neina giedoti. Pagal mano mintį, kuningui nepriderėjo vieszai per pamokslą jų barti, bet pasiszaukus pas savę, arba kaip sueina ant praktikos, persergėti, kad netikusiai nesielgtu ir sziejie nebutu buvę užgauti ant garbės. Isz kitos pusės girdima, kad giedoriai nieko nekalti esą, o tik visai paszalinei, už kuriūs turi kentėti giedoriai. Asz linkėciau, kad giedoriai su kuningu susitaikintų, ir kuningas nupeiktu tikrus kaltininkus. Nustojus giedoriams giedoti, bažnyčia lyg tuszczia iszveizi. O gražus giedojimai yra gūdojami visokiuse bažnyčiose. C. Ž.

Forest City, Pa. Niekur jau turbūt nėra lietuvių iskibusių į žydų skvernus kaip musų miestelyje. Mat senas paprotys kaip antras prigimimas „kad žydelis yra sutvertas tik del prekiaavimo“ ir paeina isz to paties kraszto, tai rekia

suszelpiti jį, nes į kasyklas žydelis jug neis dirbti o ir Dievas prisakė, kad mylėtumėm jūs kaip artymus. Kol žydas gali naudotis isz musiszkių, tolei jis jiems geras yra, bet kada negali arba tūlą gerai nusitveria jau, tada palauk. Musiszkių tada atsidaro akys ir už tai nors atsiplusta ant žydo nesigailedami visokių epitetų. Tokis žydo nuskriaustas kreipiasi jau pas savąjį, kada nieko neturi, tada brolau lietuvi gelbėk manę. Nedaug ir dyvyjūsi isz musų žmonelių, nes jų pažvalgos yra suvis užkiutę ir nieku budu nenori jų pažadinti. Asz mislyju, kad jų akys atsidarys tada, kada žydai jiems isies į gyvą kaulą. Liogiszku budu musų žmonių pertikrinti negalima, kol jie patys it į sieną su galva neatsimusza. Lietuvis.

Waterbury, Conn. Vietinės lietuviskos parapijos pirmainė klebonas, ką jau visi žino. Tikiu kad skaitytojams bus žingeidu iszgirsti szį tą naujo nū dabartinio klebono, ir kokis randasi skirtumas tarp pirmiaus buvusio kun. J. Ž., ir dabartinio kun. P. S. Iki sziolei patėmijau tiek: Prie kun. J. Ž. buvo dvi partijos, kurios viena priesz antrą kariavo, o dabar susivienijo ir aptyko tie didieji vaidai, nors nežine ant kaip ilgai.

Kun. J. Ž. laikėsi gaspadinę kaip paprastai pas musų kun. yra, o kun. P. S. laiko vaikina, kuris ir bažnyčioja patarnauja. Kas link lietuviystės, abu rodos darbūjasi. Kun. J. Ž. stropiai darbavosi idant butų namai (prapertės) lietuviski, kad butų dūna lietuviska, farma lietuviska, karvės lietuviskos, versziukai lietuviskai margi ir t. t. Kun. P. S. atvykęs isz tos dienos užsakė, idant visi lietuviai savo vaikus atsiųstų kas dien į bažnyčią ant katekizmo kaip tik isz angliskos mokyklos paleidžia, ir kasdien

dabar mokina grynai lietuviskai. Beje, ir kun. J. Ž. mokinavo vaikus katekizmų, bet tą mokymą pavesdavo davatikai, kuriai pacziai truko mokslo, ir tai tikt nedelioms po pietų tų kiek pamokindavo.

Kun. P. S. stengiasi kiek galėdamas įvesti, bažnyčioje lietuviską giedojimą ir tūjaus pasijieszkojo lietuvių dūdorių. Kun. J. Ž. laikė už dūdorių anglikę tyczerką. Norint į trumpą laiką atvykus lietuviui dūdoriui jau „Pulkin ant kelių gieda lietuviskai ir galima tikėti, kad su laiku iszmokins visokius giedojimus lietuviskus, kokių bažnyčiai reikia ir koki daleisti yra. Taipogi kun. P. S. įsteigė parapijinę mokyklą dėl suaugusių vyrų kurie nemoka skaityti arba menkai moka.

Tai tiek patėmyjau skirtumo tarp buvusio kun. J. Ž. ir dabartinio kun. P. S.

Parapijonas.

N. B. Kun. Žebrys garsinasi „Ryte“ buk liet. keptuvės nauda einanti ant parapijos reikalų. Tas yra ne tiesa. Nauda eina jos įkuntojui. Parapija pasinaudojo iš keptuvės tiek, kad pernai rudenyje gavo \$10, kad parapija nevytu lauk jos įkuntoją. Privatiszką biznį nereikia garsinti visūmeniszkū. To reikia lauja mandagumas. *Tas pats.*

Czystyja krauja.

Czystas kraujas tikrina czystą odą. Nėra gražumo be to. CASCARETS CANDY CATHARTIC vėzzystys tau krauja, ir laikys czystą, nes iszvaro oisą neozzytumą isz kuno. Pralok imti szładien k iszvarys isz tavo kuno puezkus, dedervines ir ditas celos ligas, nes CASCARETS už 10c. tai pajaro. Gausi visose aptiekose su gvarancija 10c. 25c. ir 50c.

Isz keliones.

Krokavoje, 17 VI. 98.

Szimet asz prisirengiau Joninias Tilžeje perleisti, drauge su Prusų lietuviams, ir prisizurėti apsireiszkimui jų tautiszko atsigaiveliavimo. Pakelėje kelias alynas perleidau Bukareszto musejuje, kur asz koznam lietuviui, atsitikus per Rumuniją keliauti, rodiju ap-

silankyti. — Darže „gradina akademiei“ czion butent randasi sukrauti — akyvi ir dėl lietuvių — skulpturūti akmens nū t. v. paminklo isz Adamklissi Dobrudzioje, pietų link nū up. Dunojaus. Szitas sugriautas dabar paminklas, pastatytas per Rymo kaisarą Trajaną, baigentės pirmam szimtmeziui Kristui užgimus, ant atminimo kruvinų karių Rymenų su senėviais lietuvių — Getais ir Krivycziais, czion tūmet gyvenusiais, yra tūm dėl mūsų svarbus, kad ant szito paminklo „Travaem Trajani“ yadinamo, didelių akmeninių plytų mes regime ano laiko Getus kulpturiszka iszreiksztus. Nors daidaliszkume įvilgije szitas monumetas su „Columna Trajani“, Ryme ant kurios randasi kitos to paties Trajano karės su Getais ir Dakais, 105—6 m. Kr. užgimus iszreiksztos, susilyginti negali, bet visgi jos yra labai akyvos: isz jų mes galime matyti netik physiszką typą Getų tautos, bet ir jos drabužį, szarvus ir daugel kitų dalykų. Musejuje dar randasi ne didelė kolekcija visokių zalvarinių daiktų kapūse Getų ir Dakų atrastų.

Žinoma, kad sziaudieninė Rumunų tauta, yra tai romanisūta arba apymiszkūta Getų, Trakų tauta, taip kaip „Bialorusai“ apislavisūta gentė lietuvių. Ilgus metus po valdzia Rymenų gyvenantieje Getai isz palengvo užmirzo savo kalbą, priėmė lotyniszką, bet ją taip sudarkė, ypaciai vėliaus dar ir su slavėnais susimaiszydami, kad sziaudieniniai senovės Trakų kalba labai maiszytą lotyniszką kalbą pilną sloveniszkų, türkiszku, graikiszku ir k. žodžių. Pastebetina, kad jų kalboje dar liko ir daugybė lietuviszkų žodžių (kaip: *doina* — daina, *grende* — grindis ir daugel kitų) isz to butent laiko, kada dar senieji Getai kalbėjo lie-

tuviszkai; taipogi daugybė lietuviszkų vardų žmonių ir pravardžių pas jų atrandame, o ant geographiszkos kartos ir pakeleje važiūdami užtėmyjame didę daugybę ir geographiszkų lietuviszkų vardų isz to paties laiko czionais likusių. Taipogi bude ir dabė Rumunų, dainose ir pasakose tulas lietuviszkas liekanas atrandame. Rumunų moters dar ir dabar t. v. „marginias“ neszioja; vyrai, ipaciai senesnieji, visur dar neszioja, kaip ir senovės Lietuviai ir Trakai, kuriūs Rymėnai „comati“ vadino, ilgus, užpakalije ant pezių kabanczius, plaukus; ilgus palaidus, jūsta apjūstus, marszkinis ir t. t. Patys kauszai Rumunų, anot mano iszmatavimų, daugiau dar yr' pailgotini (dolichocephaloi), kaip ir senovės Trakų ir didesnės dalies, szios dienos Lietuvių. Taipogi ir dvasiszkos jų ypatybės, ipaciai jų linkimas girtūklyston, labai dar prilygsta Trakams ir Lietuviams, taipogi mėgimas daidūti ir t. t.

Ir taip szitokiomis ne linksmomis dėl mus manstimis užsiėmus apie prahistoriszką laiką Rumunijos, apie gyvenimą czion Getų, jų karias su Rymėnais ir daugel kitų, mums pakelėje laikas greitai praejo: tikt vietomis užtėmysi menkokus kaimus; su sziaudų stogais trobas; daugybę getiszkų augsztų kapų laukūse stukstanczių; placzius be krasztų lygumas jūdžemio, kurias lietuviszkos dainos „szimtais miliu jūdo purvo“ vadina, isz tolo į vakarus ant kraszto regracziio matai Karpotus kalnus, kurie, tarytum, isz mažesnių ir didesnių „karpų“ susilipinę; vietomis menkokas girias, arba vėl kur ne kur kokį palivarkelį, tulo „bajoro“ rumuniszkai „muzija“ nū latviszkojo „muiza“ vadinamą; arenczius pakelėje ilgaplaukius rumunus; daugelyje vie-

ty — vienasodzius, kuriūs ir mūsų dainos dar ne užmirzo ir t. t.

Ant stacijos Itzkany perzengiamė rubezių Rumunijos su Austrija: su ilgais peisais zidpalaikis atmintį atveda mums, kad mes artinamės rytų Galicijos — klassiszkos žemės ilgų riestų peisų ir lenkiszkosios „szlėktos“.

Bukoviną apgyvena isz dalies — pietūse — dar Rumunai, isz dalies — Rusinai; ale „szlėkteles“ jau ir czion isz dalies lenkai. Su pirmaisiais „jobyvateliais“ teko susipažinti pakelėje isz Czernowicų ant Lwowo link važiūjant: nū jų dasizinojau, kad visoje Bukovinoj' ir Galicijoj' javai labai gerai stovį, ir kad „ponai abyvateliai“ lauken gero derlingo meto. Kas man czion, kaip ir per Galiciją važiūjant labiause į akis krito, tai — diktoki „ponų“ dvareliai, ir labai menki — Rusinų kaimai! Kada asz ne per senėi buvau skaitęs prof. Kaindl'io apraszumus gyvenimo Rusinų Karpotų kalnyne, man rodėsi, jog tai negali but, kad tie Rusinai, ypaciai kalnyne gyvenanti, butų toki nuskurdėliai, kad jie tankiai ir ziemomis be marszkinų, tikt su sudriskuse skrandute apsirengę vaikszeziotu — o vienok tai esanti tikra teisybe! Ir isztikro, jai ne kalbesim apie Sicilijos ukininkų vargus, Galicijos ukininkas — ypaciai Rusinai — sziaudienprigulės, oikonomiszkai imant, prie biedniausios žmonių veislės menciaus Europoje! Visur pakelėje regi placzius „ponų Lenkų“ laukus javais apsėtus, didelius dvarus, o szalyje — nuskurdusius, apdriskusius kaimapalaikius! Rusinai visur dar „sodziais“ gyvena; trobos menkos, sziaudais dengtos, su mažais langeliais; kaminus rytinėje Galicijoj' labai retai kur matai: žmonės dar daugiau „rukstūbėse“ gyvena, kaip ir Lietuvoje kad bu-

vo baudžiavos laike! Tikt karciziamos ir biskelij turtin-gesniųjų žmonių trobos tur kaminus! Ne žinau, ar kur kitūse Europos krasztūse žmo-nes dar rukstūbese gyvena: asz esmi apkelevęs labai dide-lij Europos plotą, ir tokias vie-tas, kaip Balkanų pussalį, kur civilizacija tikt pastaraisiais metais įsikraustyt' galėjo — ale „rukstubių“, kiek atsimenu, neregėjau... Laukai rusinų, iszdalyti sziureliais, taip siau-ri, kad isz tikrō, szuniui sker-sai atsigulus, vādega turētu už sienos likti. Bet užtatai „po-nai lenkai“ czion taip kaip ant sviesto pluko... Jie czion, Galicijoj' tur „swoje rządy“: visi rēdininkai lenkai, kaip pas mus maskoliai; moksliny-cziōs iki pastarųjų metų buvo visur lenkiszkos, ir rusinus į lenkus vertė, kaip seniau ir pas mus lietuvius. Tikt nū kelių metų, prasidėjus rusinų tautiszkam krutėjimui, daleis ta tapo ir jų „chlopska“ kalba į iszkalas, ir dabar jų atsigai-veliavimas, kaip rodos, pro-gressyviszkai paakiui eina; nū rusinų ir mus' nė viens ap-kvaitgalvis ne menkai pasimo-kint' galētu — kaip reikia ar reiktu kovą su lenkais ir vo-^lkiecziais vesti...

Atvažiavom jau į Lvovą.

Miestas tur per virsz 100,000 gyventojų, isz dalies lenkų, isz dalies rusinų, bet, kaip regis, daugiause žydų. Sostapylis Galicijos, kur jos „nomiestni-kas“ tur savo buveinę, Lvovas, pavirszium žiurint, suvis len-kiszka iszveizdi kaip ir Kro-kava — lenkiszka kalba czion vieszpataujenti; nors ir rusinų kulturiszkas centras yra szia-me mieste, bet paraszai rusinų kalboje ant gatvių randasi ga-na retai o rusiniszkos kalbos — man neteko girdėti. Dėl ma-nęs tūm tarpu svarbesnės bu-vo ne su „życie uliczne“ Lvo-vo susipažinti, bet tikt su įsti-tucija, žinoma po vardu: „za-klad narodowy imienia Osso-

linskiach“, susidedanczia isz gana turtingos bibliotekos ir „Muzeum imienia Lubomir-skich“. Knygyne czion ran-dasi daug literatiszkos paszel-pos dėl tų, kurie lietuvių his-toriją nori tardyti; Lubomir-skių museume randam taipo gi ne menkai akyvos daidaliszkos medegos. „Archiologiszkoj“ dalyje randasi czion keli ak-meniniai rykai, Lietuvoje at-rasti, isz gadynės „akmens lai-ko“, radinių žalvarinių, moli-nių ir k., atrastų kaip senovės Dakijoj, taip ir szios dienos Galicijoj', Lenkijoj', yra gana daug akyvų, tarp jų keli isz Lietuvos. Dalyje: „dział his-toryczno — pamiątkowy“ ran-dame daugel pamenklų nū Giedraiczių, Sapiegų, Radzivi-lų ir k. lietuviszkų bajorų; taipo gi keli pamenklai nū Kasciuszkos, J. Lelevelio, Mic-kevicziaus, Kraszewskio ir k. lietuvių. Miesto gatves tur varda Kasciuszkos, Micke-vecziaus, Kraszewskio; ant at-siminimo „Unijos Lubline“, kuri Lietuvą į rankas lenkisz-kųjų ekspluatatorių — politi-kų pavedė, randame Lvove supiltą augsztą ir didelį kapą: „Kopiec unji lubelskiej“. Szis kapas kaip ir visa istorija tos ne laimingos dėl mūsų tautos unijos ir tolymiausiom kartom liudins aiskiausiai apie nie-kingumą ir politiszką kvailu-mą Lietuvos bajorų; kurie tūmet su lenkais susitelkę, Lietuvos savistovystą amžinai prazudindami, isz ko lenkai ir sziađien dziaugiasi, ir atmini-mai tų nelemtų dėl mus' atsi-tikimų augsztus kapus pila...

Krokava yra dar turtin-gė visokiais lietuviszkais pa-minklais, ant kurių žiurint, isz ypatiszko liudnumo, aszaros ritasi... Czion tai ant „Vave-lio“ silsisi mūsų nelemtos atminties. Jiegaila su savo vaikais ir vaikų vaikais, kur-sai už mergą lenkams pardavė Lietuvą, pirmutinis įvezdinto-jas pas mus lenkystės, kuri su-

ėdė tiek mūsų vieko; czion dabar silsisi ir isz tolymų sza-lių perneszti kaulai Kasciusz-kos ir Mickevicziaus, pavirtu-sių per nelemtą Jiegailos poli-tiką į apasztalus ir apginėjus lenkystos, kuriās sziađien len-kai kū ne už savo „ojczyznos“ szventūsiaus laiko ir be kurių vardo lenkų garbė — „gloire“ — ne butu didesne už kokių Bulgarų ar Serbų!... Kū ne ant kožno žingsnio czion vislab-tą mūsų nelaimingą Lietuvą omenin atveda! Ant daugy-bės murų — namų ir bažny-czių — regi czion tą mūsų žė-mės ženklą „vitj“ (pogoń) priesz lenkiszkaį arelpalaikį ant paskutinių kojų stovintį. Kromūse „Sukiennicė“ randi ne tikt „vitj“ (pogoń), bet ir „herbus“ tokių miestų, kaip Kaunas, Vilnius, Trakai ir k. Kasciuszkos kaulus lenkai pa-laidojo Katedroje ant „Vave-lio“ grabūse karalių; jo atmi-nimui supylė už miesto augsz-tą kapą, kurį dar isz tolo ma-tai; Mickevicziui įtaisė ypatin-gą „kryptą“, szalije karalisz-kų grabų, kur sziađien szim-tais ir tukstancziais lenkai isz visų krasztų eina pasiklonioti — „temu zacnemu Litwinowi“!

Dėl lietuvių, czion atkelia-vusio, svarbiause visados bus susipažinti ne tikt su „Vave-lio“ pyle, kur Jiegaila gyveno ir savo kaulus paliko, bet ir su „Muzeum Książąt Czartoryjskich“, kur tuli ir lietuviszki randasi pamenklai, didele bib-lioteka ir t. t. ir su „Muzeum narodowe“. Szitas „musejus“ telpa saliose pirmojō augszto ties kromais „Sukiennice“ ir užsipelno, kad kiekvienas lie-tuvis, czion apsilankantis, jį ne praziopsotu. Czion tai ran-dasi — tarp kitų dalykų — labai daug pamenklų (portre-tai, autographai, plaukai, mas-ka etc. etc.) Mickevicziaus, Kasciuszkos (sermėga ir k.) Lelevelio (kepurė, vėgė ir k.) Kraszewskio, Kirkoro ir k. Ypacziai akyvas dėl manęs

buvo autographas T. Kasciusz-kos: „Pozwol ieszcze raz biesię za Oycyzne“, isz kurio matyt, kad szitasai lenkų vadas — lie-tuvis nė gerai lenkiszka ne mokėjo! Isz abrozų akyvi: portretai Mickevicziaus, Kas-ciuszkos ir k. Jono Matejkos — lietuviszka pravardė! — abrozų, labai didelių, yra czion keli lygiai, isz kurių paminė-su: priesieka Alberto, Prusų kuningaikszezio, karaliui Zigmantai I; pranaszysta Verni-horos; muszis Kasciuszkos 1794 m. pas Raclawice su mas-koliais ir k. Dėl mus aky-viausias abrozus Mateikos yr' „muszis pas Żalgirj“ (1410m.), kur mes kovą tarp lietuvių, lenkų ir kryziokų labai dailiai iszpieszta regime. Kas yra skaitęs apraszymą Dlugosziaus, Wapowski'o ir k. to muszio tarp kryziokų ir lietuvių, po vadovysta Vitauto, tai szitame abroze turės geriause illustra-ciją ir apotheosą veikalų to garsaus mus' kuningaikszezio: asz priesz jį ilgą valandą pra-leidau sėdėdams, seniai pra-ėjusius lietuvių veikalus ap-manstydamas. Kitoje salioje randame darbus ir paczių lie-tuvių: tulus abrozus Vilniaus artistų, dailaus darbo „sza-chus“ Elenos Skirmantienės ir k. Ypacziai man buvo akyva atradus czion draugystėje len-kiszky, arba vėl sulenkėjusių lietuvių, kelis darbus vieno garsaus visoje Europoje artiš-to, gimusio tyrai lietuviszkoje grinczioje ir isz tyrai lietuvisz-ky, nė zodzio ne mokanczių lenkiszka, tėvų — kalbų apie Piuszą Velionį arba Velionisz-kį isz k. Kumelionių pas Ma-riampolę, o kursai sziađien „Wieloński“ vadindamasis, stebėtis reik, kaip jis į „len-kiszka“ artistą pavirto! Gar-siausia jo žalvarinė statuva „Gladiator“, kurią asz pirm kelių metų, ant parodos Ber-lyne atradęs, aprasziau „Vie-nybėje“, randasi dabar szitame lenkų „muzeum'e“, nupirkta

uz sudėtus pinigų; kita jo žalvarine statuva: „sclavus saltans“ (szokantis vergas) stovi taipogi czia netoli nū „Gladiatoriaus“; apart to dar randasi to mus Velionio darbo biustas žalvarinis lenkiszkojo pojato Jono Kochanowski'o. Sode „planty“ vadinamam' randasi didelis monumentas B. Zalewski'o žalvarinis to musų daidalius, o ant sienos bažnyčios P. Marijos isz lauko yra didelė žalvarinė toblyczia, padėta ant atminimo iszliūsavimo Viennos (1683 m.) nū turkų per susitelkusius vokiečius, kuriems ant pagalbos buvo atėjęs karalius Jonas Sobieski's su lenkais ir lietuviais: ant toblyczios (bas relief) Velionis iszreiskė Sobieski ant žirgo, tarytum, szūlia jojanti, po žirgo kojoms guli ant žemės pusnūgis surisztas turkas, o szalyje sėdinti daili mergina — historia ar polonia? — pakėlus galvą ką raszo. Patėmytinus daiktus, kad szito lenkiszko „garbės“ pamenklo artistas yra lietuvis, o rėmus jam akmeninius padarė E. Stehlik — czekas! Tikrai lenkiszka daila — kaip ir literaturoje, kur beveik viskas, kas pas jūš geresnio yra, svetimtauczių rankomis atlikta, tikt lenkiszkoj kalboje: szitame dalyke su lenkais lenktyn eiti gali tikt Vengrai — tie „mixti compositi“ isz įvairių tautų!

1890 m. lenkai perneszė Mickevicziaus kaulus isz Paryziaus į Krokavą; szimet' jie vėl szventė szventmetinį jubilėjų nū jo gimimo dienos, ir tai tikt kelioms dienoms pirmiaus priesz mano kelionę per Galiciją: visur dar galima buvo matyt pėdsakius tos szventės! Kromų langai daugiur vietose kaip Lvove, taip ir Krokave apkabinėti ir apdabinti atrotais ir abrozėliais Mickevicziaus, o drauge su jūm ir Kasciuszkos. Portetų to „wielkiego wieszca“ — kaip sakoma — tiek daug tarp

žmonių paleista, kad nė vieno ukininkiszko namo su jūm ne apdabinto ne likę. Taipogi paleista ir daugybė broziurų apie Mickevicziaus szventę, o per szimtmetines dienos sukak'uvias visose netikt miestų, bet ir kaimų bažnyčiose atlaikyta maldos už tą mūsų „Netuvi“ ir laikyta kalbos apie jo veikalus, patriotismą ir t. t. Ant rinkos ties „Sukiennicomis“ jau pabaigtas stovėjo augsztas Mickevicziui pamenklas pastatytas, kurį atidengti zadėta 26 dieną szio mėnesio. Taipogi ir ant pamenklo Kasciuszkai pinigai renkami: visur restoracijose, kromūse matoma karbonkas padėtas su užraszu: „na pomnik 'Kosciuszki“, — Kaip tegim — lenkai isz tų „lietuvių“ moka labai gerą „geszeftą daryt!...

J. Birsztonas.

Pamogyk dėzintą CAS-DARETS už. 10c, gairiansia sutaisytoja placzių Irviaų vildurių.

Isz praeites.

2000 m. — 1887 m.

per

Edvarda Belamy

Lietuviszkai iszguldė Sunus K.

(Tasa.)

Geriaus paliekant laisvą loszimą anų skirtingų lyczių, negu rupinantės apie jų iszdildymą, kas kaip iszsirodę, buvojo stengimusi nekurių jų su reformatorių sulyginti abilytis vienodai, kaip ir draugiszka dėl jų paczių reiszkiimo. Tamistos laikūse, moters neturėjo jokios priesz, save ateitės, su iszėmimu tiktai negamtiszko siautimo su vyrais. Mes gi atidarėme joms svieta jų savą, su sava jų draugpramone, protavimu ir užsiėmimais ir užtikrinimu Tamista, kad jos savo svieta yra labai laimingomis. Mums gi iszrodo, kad moters, daugiausiai negu kokia kita kliasa žmonių, buvojo aukomis jųšų ci-

vilizacijos. Net sziadien, isz atokumo anojo laiko, atjau cziamą yra nūbodumas jų gyvenimo, prirakinto prie moterystės, supelėjęs jų anksztose grincziose, aprubežiūtas taip tankiai fiziszka keturiomis sienomis namo, doriszka gi mažu rateliu asabiszkų reikalų. Nekalbu czionai apie moteris vargingesnės kliastos, kurios užsidirbdavo tankiausiai į smertį, kalbu czionai apie turtingesnes. Lygiai priesz didelius liudnumus, kaip ir priesz mažesnius rupesczius kasdieninio gyvenimo, neturėjo jos jokios pribėgos žmoniszko tiesose, neturėjo jokių reikalų, apart szejmyniszkų. Tokis pasilaikymas vyrą atvestu prie sumyszimo proto. Viskas tas persimainė jau sziadien. Negirdėti jau dabar, kad tokia moteriszka geistu buti vyriszkiu, arba, kad gimdytojai laukėsi mieliaus sunaus negu dukters. Musų merginos savo užsiėmimūse turi lygiai užganėdinimą savo troszkavimų, kaip ir vaikinai. Moteriszka nėra jau dėl jų kaliniu, neatskiria jų niekūmi nū placzių apyrėgės draugiszkų veikimų, nū sukimosi platesneme svieta. Tiktai tada, kada motinystė suzadina moteriszkes dvasėje naujus jausmus, pasitraukia ji nū svieta ant tulo laiko, pakiaus kiekviename laike gali sugrįžti prie savo draugų ir neturi jokio veikalo kadanors pertraukti su jomis savo sanlygų. Moters sziadien yra laiminga lūma sulyginime su jų pirmesniu likimu praėjusiame svieta, ir atsakancziai prie to pasididino laimingumas vyrų.

— Perstatau sau, kad užsiėmimas darbais pramonės armijoje, arba kandidatura į ją įstojimo, gali atitolinti moteris nū apšvedimo...

Daktaras Leete nūšijūkė.

— Nesibaimyki Tamista, gamta visatinai parupino tai, idant kokiom nors permains,

tinkantės bėgyje laiko sutaiko vyrus ir moteris o jų draugiszka patraukimą prie savės paliko vienodu. Tasai jau argumentas, kad net ir jųšų amzyje, kada kova už buvį paliko žmonėms mažai laiko kitokioms mintims, kada ateitė buvojo taip abejotina, kad emimas ant savės gimdytojų pareigų turėjo iszrodyti kaipo kokiū sunkumu, tas faktas, kad apart to viso tūkėsi ir tekėjo už vyro, tankiausiai su baimė dėl ateitės buvio, gali buti czionai gana pertikrinancziū. Kas link meilės sziadieninės, tai vienas isz musų rasztininkų sako, kad tusztybė, kokia užgimė prote musų vyrų ir moterių isz priezasties iszliūsavimo nū draugiszko rupesczio apie buvį, tapo visai paszalinta per iszmintingą surėdymą. Tame vienok, tikėk manim Tamista, yra kiek padauginimo. Ant galo moterystė taip toli nėra perszkada moteriszkūse užsiėmimūse, kad net augsztesnės vietos pramonė moterių armijos dūdamos vien tikt tokioms moterims, kurios buvo' jau pacziomis ir motinomis, nes jos tiktai visatinai perstato savo lūmą.

— Ar tai paskolės kortelės dūdasi taip pat moterims, kaip ir vyrams?..

— Neabejotinai...

— Moterims, kaip mislyju, dūdasi mažesnis kreditas dėlei tankaus pertraukimo darbo dėlei szejmyniszkų pareigų?..

— Mažesnis?!.. — suszuko daktaras Leete. — O, ne... Užlaikymas visų musų ukėsų yra vienodas. Tame nėra jokio skirtumo, bet jeigu reikėtu daryti czionai skirtumą dėlei priezasczių, apie kurias Tamista kalbi, tai greicziaus padidinamas butu, negu sumažinamas jų kreditas... Ar gali suprasti Tamista užsitarnavimą, dūdantį didesnes tiesas dėkingumo tautai, kaipo gimdymas ir penėjimas jos vaikų?.. Pagal mus niekas ant

svieto nepervirszyja nūpelny gerų gimdytojų. Nėra uždūtės taip svarbios, niekūmi neapmokamos, nors szirdis turi savo atlyginimą, kaipo auginimas vaikų, isz kurių bus visai kitokis sviestas, kada jau mūsų nebus...

— Isz to, ką Tamista kalbi, rodosi iszeina, kad moters sanlygose uzlaikymo yra nepriegulmingos nū savo vyrų...

— Suprantamai, kad ne; kaip lygiai vaikai nepriguli tose sanlygose nū savo gimdytojų, nors, aiszkus daiktas, įgauna nū jų paveizdus prisirizimo... Vaiko darbas, kada jis užauga, yra padauginimų draugiszko turto, o ne darbos jo gimdytojų, kurie jau rengiasi mirti; teisingiausiai yra, idant maitintu jūs isz anų draugiszku turtų. Turi suprasti Tamista, kad reikalai kiekvieno žmogaus, vyro, moteries ar vaiko, užganėdinami yra pas mus be skirtumo tarpe jų paczių ir tautos, niekadoggi prie dalyvavimo tarpininkų, su iszėmimu tiktai to atsitikimo, kada gimdytojai tampa kaipo apiekunai vaiko iki tulam laikui. Matai Tamista, kad vienatinė dėka tiktai susivienijimui pavienių su tauta, dėka tam, kad yra jos sąnariais, įgyja sau tiesas užsilaikymo; tiesos gi nepriguli nei menkiausiai nū sanlygų jų su kitokiais pavieniais, kurie kartu su jais yra tiktai draug-ukėsais savo tautos. Priegulmybė pavienės ypatos nū kitos sanlygose uzlaikymo lygiai pažeistu doriszka puse, kaipo ir visokią racijonaliszka teoriją socialiogiszka... Kas gi tada butų isz laisvės ir garbės asabiszkos prie tokių sanlygų?... Kiek žinau, vadintėsi laisvais jusų devynioliktame amžyje. Vienok gi reiszkimas to isztarimo buvo visai kitokis, negu szia dien, arba tikriaus ne: taikėte jo prie tokios draugijos, kurios kiekvienas sąnarys buvojo asabiszkoje nepriegul-

mėje nū kitų sanlygose reikaligiausių daiktu užsilaikyme; vargszai prigulėjo nū turczių, samdininkas nū darbdavio, moteriszke nū vyro, vaikas nū gimdytojų. Iszrodė, kad vietoje isz dalinti be skirtumo isz darbystę tautiszko darbo tarp visų draug-ukėsų, kas butu būvę lengviausiu daiktu ir teisingu, jus tampėte savo protą ant atradimo sistemos padalinimo isz rankų į rankas, sistemos, reiszkianczios daugiausiai pažeminimą asabiszkos garbės dėl visokių kliasz atėmėjų...

— Kas link priegulmybės moterių nū vyrų... — kalbėjo toliaus daktaras Leete — reikale uzlaikymo, kas tada buvojo paprastu daiktu, tai teisingiausiai atsitikime apšvedimo isz meilės, vienodų pažiurų, galėjo tankiausiai daryti priegulmybę gana gerą, vienok kaip mislyju, kad dėl augstesnės kilmės moterių toji priegulmybė buvojo visados szvelnesnė. Bet kūmi turėjo buti ana nepriegulmybė nesuskaitomūse atsitikimūse, kada moters, po uždanga arba be uždangos moterystės, priverstos buvo parsidūti vyrams dėl įgyjimo užsilaikymo?... Jusų laiko žmonės, kaipo labiausiai nekenczianti visokio apšireiskimo, kas vedė prie draugiszko gyvenimo, turėjo, kaip manau, suprasti apie tai, kad veikė ne taip, kaipo reikėjo; vienok tiktai isz mielaszirdystės gailėdavosi moterių likimo...

(Toliaus bus.)

PASARGA.

Jeigu atvyktu į jėib kokią lietuviszką koloniją lietuviszkas daktaras su ypatingomis gydūlėmis, kaipo tai dėl meilės ir nerviszkai nusilpusių vyrų, už ką reikalauja \$10,00 isz virszaus už tris mažas galutes, neturinczias jokios vertės. Priegtam pardūda gydūles nū plauczio ir galvos skau-

dėjimo paveiksle krieny, už ką ima \$1,50, o ką galima gauti kožnoje aptiekoje už dešimtuką.

Mes prasergstime, kad į jo gydūles niekas netikėtu ir nepirktu, nes tai yra skriauda artymo tiktai ir lengvatikių apgavimas.

Petras Antanaitis
Jurgis Brazys
Vincas Plikaitis
Union City, Conn.

Didelis darbininku susirinkimas.

Bus nedėlioje, 24-tą Liepos, Stomerville (szale West Pittston'o) ant salės K. Masio, kur laikys prakalbą Dr. J. Szliupas apie darbininkiszkus reikalus ir busenczius rinkimus į legislaturą.

Tai gi užpraszome visus brolius darbininkus susirinkti nedėlioje 7-toi valandai vakare. *Komitetas.*

Atsiszaukimas in darbininkus.

Broliai, lietuviai, darbininkai! kuriems rupi pagerinimas savo kasdieninio buvio, tai atėikite ant susirinkimo 23 dieną Liepos, subatoje, 7 adyną vakare, pas p. Draugelį ant salės po N. 73 Grand str. Brooklyn, N. Y. Susirinkite artymi ir isz apielinkės. Prakalbos bus laikomos lietuviszkai ir angliszškai su nurodymu visos versmės szia dieninio vargo, isz kur jisai paeina ir kokiu būdu galime nū jo atsikratyti ir pagerinti savo skurdų buvį. Priegtam bus suorganizavimas socialiszkos darbininkiszkos partijos kūpos. Tai gi susirinkite kūmi daugiausiai.

Vardan daugelio
J. Naujokas, L. Ereminas,
S. Mockeviczia, K. Balczionas
ir Gustaitis.

Pajieszkojimai.

Asz Jieva Žilinskienė isz Edwardsville, Pa. pajieszkau savo vyro, Jūzo Žilinsko, kuris subatoje, 16-tą Liepos, gavęs iszmokestį mane pametęs su dviem mergaitėms iszvažiavo nežine kur. Jisai paeina isz kaimo Girininkų, Garliavos parapijos, Suvalkų gub. 5 mėtai kaip Amerikoje, turi 23 metus, iszveizi visai jaunu, be usų, plaukai geltoni, gymis iszveizi kudas, akys įdubę, dydžio į 5 penkes pėdas, kelinės pilkos, kotas jūdas su liemeniu, angliszškai nelabai gerai kalba. Jisai sykiu iszvažiavo su Motiejum Szesztakaucku isz Plymouth, Pa. Spėju, kad bus nuvažiavęs į New Jersey valstiją arba Brooklyn'ą.

Jeigu kuris isz brolių lietuvių jį kur užtiktu, teiksis dūti mą žinę, už ką busiu didei dėkinga. Adresas toks:

Jieva Žilinskienė
Box 12
Edwardsville, Pa.

Pajieszkau savo brolio Jurgio Antanaiczio isz Suvalkų gub. Lukszių parapijos kaimo Ragiszksės. Amerikoje gyvena asztūni metai. 1897 mete apšleido Union City, Conn. persikeldamas į vakarus. Paskutiniį laiszką nū jo aptūrėjau 1897 m. isz St. Francisco Cal. Dabar nežinau kur jis randasi. Tegul jis pats, ar kas kitas apie jį žinotu, teiksis dūti žinę ant szio antraszo:

Petras Antanaitis
P. O. Box 41
Union City, Conn.

Pajieszkau Stasio Rinkevycziaus, kuris priesz du metus gyveno Waterbury, Conn. Jeigu kas žinotu, arba jis pats, teatsiszaukia ant žemiaus padėto antraszo, nes yra svarbus reikalas.

J. Adomaviczia
13 N. River Side,
Waterbury, Conn.

INTEKMĖ SOCIJALISZKU SANLYGU ANT VISŲ KULTUROS SZAKU.

Vertė J. Szidaras.

(Tąsa.)

Žinoma, kad su teisybe ne galima nė kiek prisikabinti prie principų laisvės ir teisingumo ir valdžios apsiėjimas, kuris sutiktų su dvasia visūmenės labo, nereikalautų nė melagystės nė paslėpimo, ir kiekviens galėtu vartyti jos veikalų knygas. O kad surinkti visas tas melagystes, kurias ant kiekvieno žingsnio skelbia spauda, telegrafas, telefonas ir partijos, tai jų butų tiek daug, kad galima būtų su jų nūdais užkrėsti visą Atlantijos didjūrį.

Bet da apie dorą nepabaigta. Žmogiszkumas, arba meilė artymo, arba krikščioniszką meilė (tai vis vien) yra pripažinta visų per doriszką normą (Czion asz turiu mintyje ne tą gležną jautrumą, kurį teisingai vadina humanitariszkų svajojimu „Humanitaetsduselei“, bet tą jausmą, kuris supranta svetimą laimę ir nelaimę, kuris velyja gero ir sandaros artymui ir spiria žmogų parodyti savo gerą szirdį tam tikru apsejimu ir gerais darbais). Bet kas pasirodo praktikoje? Ar elgiasi žmonės su viens kitu pagal prisakymus meilės artymo, ar pagal savo naudą?

Teisybė, kaip kur tarpe žmonių pasirodo žiedai meilės artymo. Bet tankiausiai elgiasi žmonės nė humanitariszka, tikt saunoriai. Didumas isz jų yra atkakliausiais egoistais, kurie nė kiek nesidrovi statyti savo laimę ant griuvėsių savo artymų laimės. Jiems nerupi, kad nū jų pramoniszkų manipuliacijų kiti nusigyvena, žusta; pats szios gadyinės lenktyniavimas yra ne kas kita, kaip steigimas laimės vienų ant nelaimės kitų, ir dora matydama tokius faktus su pasibaisėjimu turi užsidengti sau akis. Pramoniszka dora tikt ant tiek susivaldo, ant kiek ji bijosi tiesioginio peržengimo įstatymų. Apie szitą dorą sztai kaip yra pasakęs Heine:

„O dass ich grosse Laster saeh,
„Verbrechen, blutig, Kolssal!
„Nur diese satte Tugend nicht
„Und zaklungsaefige Moral.“*)

*) „Velyk man matyti didelias, kolosaliskas, piktadarystes ir peržengimus, ne kaip szitą soczią labdarystę ir paperkamą dorą“.

Su ramia szirdim apleidžia vieni kitus nelaimėje, norint galima būtų iszgelbėti jūs su maža auka piningų ir pasiszentimo. Su didžiausiu atszalimu žiuri jie į artymą, kuris įtrauktas į nelaimių sukuri sunkiai kovoja su vilnimis ir ant galo, netekęs spekos skęsta ir žusta. Gausus yra žmonės tikt davinėti patarmes, kurios jiems nieko nekasztāja ir kartais da suteikia jiems vardą gero patariko.

O bene sutinka su krikščioniszka meile sistema samdininkystės (Lohnarbeit) savo dabartiniame pavidale, su savo visais pasibaisėtiniais vaisiais, kurie apsiereiszkia begaliniamė materijaliszkame, fiziszkame, dvasiszkame ir doriszkame nuvargime? Vardan krikščioniszkos meilės ir humanizmo skelbia kryžėivystę priešzais nelaisvę Afrikoje ir įsteigia draugystes nelaisvei naikinti, o palieka nejudinę samdininkystę, kuri, da-gi anot konservatyviszkų politikų, nacijonal-ekonomų ir publicistų yra blogesnė už senovės nelaisvę, ir kiek asz žinau, da niekad neatsitiko, kad kapitalistai kada nors būtų įsteigę draugystę, kuri užstotų darbininkus, rupintusi sutrumpinti darbo laiką, pakelti darbininkų algą, apginti jų nū nelaimingų atsitikimų, ligos, mirties ir t. t.; draugysezių-gi gyvūliams apginti niekur nestokūja, 19 amžius vadina savę amžiumi humanizmo, o tūm tarpu su didžiausiu szirdies ramumu praeina pro skęstanczius vargūse Silezijos audėjus ir muzikos prietaisų dirbėjus Tiuringijoje. Asz bijau, arba, geriaus sakant, tikiūsi, kad 20 amžius pavadys savo pirmtakuną amžiumi barbarystės. — Czion galima pritaikyti žodžius seno talmudo 5 knygoje Maiziesziaus, kur kalbama apie vergus, yra taip pasakyta: „izraelitas privalo užlaikyti savo vergą taip jau, kaip ir savę patį. Tai nepatogu, jeigu ponas valgo ragaiszių, o vergas jūdą dūną, ponas guli ant plunksnų, o vergas ant sziaudų, ponas geria gerą seną vyną, o vergas nesenei padarytą“. — Yra labai geistina, kad orthodoxai fabrikantai, kurie sziaip neniekina talmudo įstatymų, prisiziurėtų gerai ir szitam prisakymui, kuris, žinoma, lytisi ir samdininkystės. Ant nelaimės iki sziol da ne užtėmyta, kad taip kas darytų.

Mokykloje mokino mus apie 5-tą Dievo prisakymą taip: ne tikt tas nusikalsta prieš prisakymą „ne užmuszk“, kuria savo artymą užmusza,

bet ir tas, kuris tiesioginiai ar netiesioginiai užkenkia sveikatai ir sutrumpina jo gyvastį. — Asz norėčiau, kad mus kapitalistai tiktų į paskutinį sudą; kaip-gi galėtų jie tūmet iszteisinti savo apleidimus ir nusikaltimus priešzais darbininkų sveikatą?! —

Tiktai nereikia szitą kritiką mus doros resp. nedorybės laikyti per kapucinadą, kurią tankiai galima iszgirsti nū filiozofiszkų laisvamanių ir dvasiszkų pamokslininkų, kurie su didžiausiu pasipiktinimu garsina svietui piktus žmonių darbus o patys nė kiek nėr geresniais už kitus; toks apsiėjimas veikiaus padaro ant kitų komiszką, ne kaip tragiszką, įspudį. Szitie ponai moralistai tikisi, kad Siberijoje gali augti pomerancziai, kad žiemą gali susirpti vysznios, arba, anot biblijos, jie nori raszkyti vynūges nū erszkėczių, o fygas nū usnių. Ir kaip gali iszbuojoti ir pražydeti humanizmas tokioje visūmenėje, kur socijaliszkos sąlygos vandan paczio iszlikimo žmogaus reikalauja iszsilavinimo egoistiszkų palinkimų! Kova kapitalo priešzais darbą, kova kapitalo priešzais kapitalą suslėgia jausmus meilės artymo ir žmogus, netsiziurėdamas ant kitų, taiso vien kelią savo laimėi. Teisingai pasakė angliszkasis liliozofas Hobbes, vadindamas žmones vilkais „(homo homini lupus“*) Plak-tukas negali buti pakalu, o tigras ēriuku; jautriausios ir minkszcziausios szirdies kareivis turi užsikietėti, matydamas nūlą žaisdas ir kentėjimus mirsztanecių priešų, jeigu jis tikt sykį paragavo kvapo parako ir jau kelis syk buvo muszyje. Kova už buvį užkietina szirdį ir sumina visus idealiszkus doros diegas.

*) Schiller'is: „kas nė nori but nūvytu, turi pats nūvyti. Žemė prigul piktai dvasiai, o nė gerai“. Zr. Schoaffle, „Bau und Leben des sozialen Koerpers, Bd. 1. S. 581: „Das Grundproblem der Ethik“.

(Toliaus bus.)

Kero dukte.

Paszvęsta

atmincziai sesers Onos.

Dabar ji sėklyczioj' guli
Grabe, aprėdyta
Baltais rubais, tamsei – žalioms
Rutoms apkaiszyta,
Ir įvairiais apiberta
Kvietkais rudeniniais.
Jos rankytės baltos, dailios
Kryžmais ant krutinės

Gul sudėtos. Sunaryti
Pirstelei atszalę
Ir sustingę. Jos skrusteliai
Įdubę, iszbalę;
Ir iszbliszko, kaip drobulė,
Rožavos lapytės.
Uzdengtos, įdubę giliai
Žaidrios jos akytės...
Gale galvos žvakė žiba
Isz vaszko bitelių
Gailesiu perimta motin',
Parpūlus ant kelių
Szalyj' grabo rakūdama,
Graudžiai aszaroja.
Tėvas galvą susiėmęs
Verkdamas, vaitoja.
Isz Onytės draugijų akių
Aszarėlės rieda,
Ir giedotojai, apsėdę
Apie grabą, gieda
Liudnioms gaidoms giesmes.

.....
Varpas skamba. Kruva
Žmonių skubei isz szventoriaus
Į kelelį griuva,
Kuris veda ant kapyno,
Apsodinto trasziais
Medžiais. Pirmu ein giedodams
Kunings. Atsiloszęs
Ir dudorius rėkia
Liudną psalmę kartu,
Szal' jo eidams. Graba neszti
Nū szventoriaus vartų
Paėmė ant pečių draugės
Jos, Onytės. Tykiai
Paskui grabą visi seka.
Ant kapų atvykę,
Visi tyloms apie dūbę
Ant kraszto sustojo
Szvestu vandeniū paszliekęs
Dūbę, užgiedojo
Kunings: „Aniols Dievo“. Kad jau
Dūbėn leido grabą,
Ir pradėjo žemes versti
Dūbkasiai į kapą, —
Apie dūbę dar graudesnis
Verksmas pasikėlė...

Toliaus visų, atsirėmęs
Į jauną eglelę
Ir iszbalęs, kaipo drobė,
Jaunas vyr's stovėjo,
Nesijudindams, be žado,
Kaip negyv's, žiurėjo
Jis į ten, kur ją kavojo;
Kada-gi iszgirdo
Grumstų beldimą į grabą —
Ant žemės parvirto.
Bet — nei aszaros akise,

Nors lengviaus kentėti
Aszarojant. Jis turėjo
Daug jų, bet turėti
Negalėjo ilgai: pikta
Žmonių nedorybė
Iszdziiovino jo tą visą
Aszarų daugybę.

Jį pamatė senas Keras
Ir, priėjęs, tarė:
„Tu!.. Czia!.. Jurgi!.. Ak atleisk man!
Man' ir tav' padarė
Nelaimingais neteisybė
Mano. Tu mylėjai
Mano dukter', kaip ji tavę,
Ir laimė galėjo
But dėl mūsų, bet... Asz kaltas
Atleisk ir, kaip vaikas,
Mano tikras, eik į namus
Mano. Trumpas laikas
Man gyventi belieka. Mano
Senas, liudnas dienas
Gal galėsi suraminti
Norins dar tu vienas“.

N ū b a i g a .

Jau kelinti, kaip Onytė
Kero mirė, eina
Metai. Skaistagirių sodziuj'
Didelė atmaina.
Gangreit visos jau jos draugės
Už vyrų iszėjo,
O apie Onytę Kero
Jau už mirszt pradėjo,
Neužmirszta, tankiai rauda
Tikt motina sena —
Su tėveliu ir su Jurgiu
Visi tris gyvena
Jie iszvieno; ir padorą
Jurgį jie užlaiko,
Kaipo tikrą ir geriausį
Locną savo vaiką.
O darželį Onytės Jurgis
Užlaiko akyliai,
Jis ten ravi, jis ten laistė
Pats su meilė gilia.
Jam kiekvienas akmenėlis
Tam darželyj' brangus,
Nes Onytė jūs kilojo.
Tankiai, kada dangus
Esti žvaigždėms aprėdytas,
Jis ten poteriauja.
Tankiai, szventoms dienoms Kerai
Ir Jurgis keliauja
Ant kapyno aplankyti
Onytės kapelį,
Kurį Jurgis apsodino
Kvietkais isz darželio
Savo mylimos Onytės.
Galas.

Juokai.

Tėvas: „Sakiau tau, kad nėra bjauresnio daikto, kaip melagystė! Szeme amžyje, asz nežinau, ką padaryčiau, kad tikt nepamelūti.“

Onutė: „O nū kada tetuszis pradėjo?“

ADRESAI

CENTRALISZKŲ VIRSZINIŲ „TĖVNĖS MYLĖTOJŲ“ DRAUGYSTĖS.

Prezidentas—T. Astramskas P. O. Box 200, Minersville, Pa.

Kasierius—J. J. Grieszius, P. O. Box 113, Union City, Conn.

Sekretorius—M. J. Damijonaitis, P. O. Box 242, Broad Brook, Conn.

Nuo Redakcijos.

Su sziūmi numeriu pasibai gė pusė metų, tai gi skaitytojai, kurie buvo užsimokėję tik-tai už pirmąją pusę metų, teiksis užsimokėti dabar už antrąją pusę, bei ir tie, kurie skolingi yra dar, sziūmi pakviecziami yra užsimokėti, nes kurie neužsimokės, tiems bus su laikytas laikrasztis. Skaitytojai, kurie nenori turėti pertrauką žinių ir apysakų, tępasisiskubina su prisiuntimu prenumeratos.

Piningus yra geriausiai pririusti per „Postal Money Order“, kurį galima iszpirkti ant kiekvieno paczto arba regisztravotose gromatose ant sziokio adreso:

J. J. Pauksztis & Co. Plymouth, Pa.

PAVEIKSLA,

kurie malonetu tureti (potograpijoe) velionio kun. A. Burbos, didume 4 1/2--6 1/2 coliu, gali gauti „Vienybes“ redakcijoi su prisiuntimu už 25 centus.

Piningus galima prisiusti markemis gromatoje

DR. F. J. KALIMERTEN

Specialistas chroniszkų ir nerviszkų ligų.

...sąrašius ligas kaip tai: Trozskulį, apazmą, paralyzių, distrių, pavandentavimą, smatizmą, skaudą, udrą galvos, ausų, akių, ir nosies, ligas skilvio, gorklės, krūtinės, iszėjimą žarnų, lūgų, iszmėtymus ant galvos ir ausos, gumos, sustojimą t. kėlimų, kraujo tekėjimą, mūnesinės tikėjimą, novaisingumą.

skaumus po gimdy nai, pulivimus, rassa, atsivėrimus, ant kuno, rožų, žarijų ligas, skaudėjimą strėnų ir krutinės, plauti, nerizyskulėjimą, už ligimą žarnų iszpučinimą, niežėjimą, uždegi uš an, uš iszburkima puslės ligas, vėžį, diegį, ac, uš ilga, uždegiuina, nusilobėjimą kojų, dūlova, žarnų, lėnkstų ligas, karztligę, niežus, iszburimus, kirmėles, dedarvines ir t. t.

GYDO MOTERIS, VAIKUS ir VYRUS. Jeigu sergi ir nustatys esi vilties iszgyti, kreipkis tujaus pas daktarą Kalimerteną ant rožos Dr. Kalimerten as iszgydė tukatanczius žmonių, kurie ligai sirgo ir nū kitų daktarų negalėjo pasi, gelbėti ir iszgydyti. Tie žmonės visar garstina vardą D-ro Kalimerten'o, ir pažįstamiems jį rodyja. Kreipkies pas D-rą Kalimerteną tai jas iszgydys.

LIGAS UZSIKRECIAMAS abejos lyties (ar tai nū kitų gautas arba nū gimdytojų paveldetas) gydo pasekmingai ir greitai. Nerai ja gydytis, tikrai gydytis, nes neapojimas atveda piktas pasekmes ant ateitės.

Roda dovanai! Dr. Kalimerten'ai kiekvienam dāda rodą dovanai. Aprasykite ligą, padūkite ligonio senumą, atsinskite lalszke truputį plaukų isz galvos ir pacztingą markę už 2 centus, o atsakyma gausite kūrgetcziausiai ir, ar jiga yra iszgydoma ir kiek kasztūs. Rašyti galima lenkiszkai, angliszkai arba vokiszkai. Adres:

DR F. J. KALLMERTEN, TOLEDO, OHIO.

Knigos

pargabentos isz užmarės: Maldų knigos.

Table with 2 columns: Book title, Price. Includes 'Mažas altarius, Misijų maldos su abrozėliais', 'Szagrinio', 'Aukso Altaribus, arba Szaitinis dangiszkų skarbu', etc.

Istoriszkos dvasiszkos italpos knigos.

Table with 2 columns: Book title, Price. Includes 'Istorija seno ir naujo Istatymo su abrozėli.', 'Istorija seno Istatymo', 'Gyvenimas Marijos', etc.

Istoriszkos knigos spietiszkos italpos.

Table with 2 columns: Book title, Price. Includes 'Oltypas', 'Robinsono', 'Kantrios Elenos', 'Lementorius su poteriais ir mistranturais', etc.

Table with 2 columns: Book title, Price. Includes 'kelotas zodzių apie nežmoniszkus maskolių darbus kraizūso ir apie sudyjimą kraiziezų', 'kelotas rasztų apie kraizų atsistidimā', 'Tamozius besotis apyeaka', etc.

Knigos poetiszkos.

Table with 2 columns: Book title, Price. Includes 'Senkaus Jurgis', 'Vitolrauda, puikus poematas isz senovės lietuvų gyvenimo', 'Dūnelacziio pavasario linkamybės', etc.

Apyssakos.

Table with 2 columns: Book title, Price. Includes 'Kas teisybė tai nemetas pulkios apysakolės isz Lietuvos gyvenimo', 'Historijoje apie gražį Magoloną, dukterį karaituvę isz Neapolio ir apie Petrą karaijį', 'Pajudikims vyrat žemę, pulki apysaka parasyta patrijotiszkos dvasiszko pagal vengriszką pono A. isz B. autori uos knygutės „Kas teisybė tai ne melas', etc.

Moksliszkai rankvedžiai ir kitokios knigos

Table with 2 columns: Book title, Price. Includes 'Kninga dėl iszsinokiniimo viasvietinės kalbos 15', 'Aple buvimą Dievo', 'Grieszniakas priverstas metavotlis', 'Pamokslai apie trusę', etc.

Table with 2 columns: Book title, Price. Includes 'Dvi gražios pasakolės. Pavogti arkliai ir Mendella Didgalvis', 'Trusas ir kapitolas. Trumpos žintos isz politiszkos ekonomijos', etc.

Įvairios dvasiszkos knigos,

Table with 2 columns: Book title, Price. Includes 'Pamokslai ant didžiųjų motinių ssevencijų ir dūžiosios nedėlios', 'Tilosos Zodžei', 'Piltotea arba kelias į maldingą gyvenimą', etc.

Notos dėl partapijono.

Table with 2 columns: Book title, Price. Includes 'Varpelis [valcas] 30c. Dėdlenė [polka] 30c', 'Sedlov [mazurka] 40c.'

Paveikslai [abrozai].

Table with 2 columns: Book title, Price. Includes 'Kraizų skerdynė 50c. Paveikslas Godimino 30c.', 'Paveikslas Vytauto 25c. Paveikslas Litanijos 25c.', etc.

KNINGOS EOCNOS SPAUSTUVĖS.

Table with 2 columns: Book title, Price. Includes 'Lietuvos Istorija, nū sentausų gadynių iki Gediminai D. L. K., parasyta 1880 m.', 'Simano Daukanto. Kninga pirma, gaunama už 1,50c', 'Badas Senovės Lietuvos Kainėnų ir Žemalczių parasytas Simano Daukanto, gaunamas už 1,00.', etc.